

SVETA KLARA ASIŠKA: MALA BILJKA ILI MOĆNI HRAST?

Istočno od Piazza del Comune u Asizu nalazi se katedrala San Rufino. U blizini crkve i susjedne *piazze* nekoć se nalazio dom plemića i viteza Favaronea Offreduccija i njegove supruge Ortulane. Dana 16. srpnja 1194. Ortulana je rodila njihovu prvu od tri kćeri kojoj su dali ime Chiara - Klara .

Na južnoj strani Piazza del Commune, i nekoliko ulica niz obronak planine, stajala je kuća Pietra di Bernardonea, trgovca tkaninama, i njegove supruge, gospođe Pika, iz aristokratske obitelji iz Provanse. Pietro je bio pripadnik novonastale trgovačke klase.

Kao takvi, nisu bili ubrojeni u asiško plemstvo; pripadali su građanskom sloju. Godine 1181. ili 1182. - otprilike 11 godina prije Klarina rođenja - Pika je rodila sina kojem su dali ime Giovanni. Legende govore o očevoj ljubavi prema svemu francuskom ili o francuskom podrijetlu supruge Pike kao mogućim objašnjenjima zašto su Giovannija zvali "Francuzić" ili Franjo.

Iako geografska udaljenost između tih obiteljskih domova nije bila toliko velika - Asiz je bio mali srednjovjekovni grad - društveno su Klara i Franjo živjeli kilometrima daleko. Njih dvoje odrasli su u svojim odvojenim svjetovima. Kao dama, Klara je živjela zaštićenim životom i naučila vještine i umijeće plemkinje, profinjene i primjerene njezinu životnom položaju.

Franjo nije bio previše zainteresiran za učenje iz knjiga. Više ga je zanimalo korištenje očeva bogatstva kako bi uzdržavao svoj život kao trubadur i bio je vrlo popularan među mladićima u gradu. Sanjao je o odlasku u rat i da postane vitezom. Klarini roditelji sanjali su o tome da se ona uda za plemića i živi čestitim životom.

Ali Bog je odredio da se njihove životne priče stope u 'ljubavnu priču' u međusobnom poštovanju i ljubavi jedno prema drugome te o sveobuhvatnoj ljubavi prema Bogu. To je priča o tome kako je Klara najprije postala Franjina sljedbenica, a zatim osnovala skupinu žena koje krase svijet više od osamsto godina.

Prva franjevka

Oko Klarine dvanaeste godine, god. 1205., Franjo je otišao u rat, ali nije postao vitez. Umjesto toga, vratio se bolestan i slomljena duha, nakon tamnice u Perugi. Dok se oporavljao, lutajući brdima izvan Asiza, počeo je gubiti interes za svoj život trubadura. Postao je ozbiljniji i počeo tražiti neki smjer u svom životu.

Jednog dana, dok se molio u oronuloj crkvi sv. Damjana, čuo je Raspelo kako mu govori: "Popravi moju crkvu." Shvativši riječi doslovno, Franjo je počeo prositi zidarski materijal i druge potrepštine za popravak crkve. Klara možda nije bila dovoljno stara da bi bila svjesna Franjinih aktivnosti u to vrijeme. Ali sigurno je bila svjesna njegove obnove San Pietro della Spina ubrzo nakon toga, a zatim i Gospe od Anđela, Porcijunkule - smještene na močvarnoj ravnici ispod Asiza - koja će postati Betlehem - rodno mjesto Franjine nove zajednice.

Bila je jako impresionirana njegovim promijenjenim ponašanjem, a legende spominju Klaru i njezinu obitelj kako nose hranu braći koja su radila na potonjim crkvama.

Zatim je 1210. godine Klara čula Franju kako propovijeda u katedrali San Rufino. Bila je oduševljena njegovim riječima kao i njegovom svetošću života te su se njih dvoje počeli susretati.

Tijekom sljedećih godina - uz posredovanje gospođe Bone di Guelfuccio, Klarine daleke rođakinje - raspravljali su o njezinoj želji da služi siromašnima, o njihovoj međusobnoj ljubavi prema Bogu i o njezinoj sklonosti da odbaci društvene običaje svoje klase. Franjo ju je ohrabrio u njezinoj rastućoj odlučnosti.

Na Cvjetnicu navečer, 18. ožujka 1212., uspjela je pobjeći iz roditeljske kuće. Nekako, možda uz pomoć nekoga iz svog doma i uz znanje lokalnog biskupa, uspjela je napustiti svoj dom u utvrđenom gradu i pobjeći u Gospu od Anđela gdje su je Franjo i njegova braća primili u svoju novoosno-

vanu zajednicu. No, budući da Porcijunkula nije bila namijenjena miješanoj zajednici, Klara je kratko vrijeme provela s benediktinkama iz San Paola della Abbadessea, a zatim u samostanu Sant'Angelo di Panzo gdje joj se pridružila sestra Katarina, koju je Franjo preimenovao u Agnes.

Sve to, međutim, nije se svidjelo njezinom ujaku Monaldu, koji je snažno, ali bezuspješno, pokušavao odgovoriti djevojke od njihove nove obveze i prisiliti ih da se vrate kući. Ali sestre su bile uporne i ostale su predane nasljedovanju svetoga Franje.

Za nekoliko tjedana, Klara i Agnes preselile su se u San Damiano gdje je sv. Klara trebala ostati do kraja života.

Novi red

Kako su Klara i njezina sestra počele primati nove sestre, uključujući njihovu majku Ortulanu i mlađu sestru Beatrice, postavilo se pitanje njihova načina života. Franjo se očito odlučio za prosjački život za svoju mušku zajednicu, koji se značajno razlikovao od onog u opatijama i samostanima. Po njegovu mišljenju, fratri su trebali živjeti od svog rada i, kada je potrebno, prositi milostinju za život.

Njegova je vodeća vizija bila radikalno siromaštvo života Krista i njegovih apostola kako se zrcali u Evanđeljima, i upravo je takav život Klara željela za sebe i svoje sestre. Monaški život bio je dobar, ali nije bio za njih. Bog ih je pozivao na novi oblik života, evanđeoski, a ne monaški.

Praktično govoreći, sv. Klara ponudila je novi pristup autoritetu i sestrinstvu, zajedničkoj molitvi, klauzuri i financijskoj sigurnosti. Za nju je opatica - titula koju je nevoljko prihvatila - trebala biti položaj služenja unutar kruga sestara koje su dijelile život bez hijerarhijskih razlika. Autoritet se promatrao horizontalno, a ne vertikalno.

Kad je riječ o molitvi, Klara je htjela da njezine sestre mole jednostavno, čitajući, a ne pjevajući, kako je bio običaj u opatijama i samostanima. Božanski čas trebao je odražavati obrazac fratarata koji su usvojili jednostavan oblik kojim se služilo rimsko svjetovno svećenstvo u Lateranskoj bazilici, papinskoj katedrali u Rimu.

A sveta Klara htjela je održavati otvoreniji kontakt sa svetim Franjom i fratriba nego što bi joj to dopustili monaški uzori koje su joj drugi predlagali.

Konačno, Klara je inzistirala na „povlastici siromaštva“. Poput svetog Franje, čije pravilo zabranjuje svako vlasništvo, sveta Klara je željela taj evanđeoski standard i za svoje sestre. Mnogi dostojanstvenici u Crkvi smatrali su to nepraktičnim i opasnim za ženske samostane.

Smatrali su da sestrama treba financijska sigurnost i da samostani trebaju biti financijski osigurani kako bi poticali život koji žive časne sestre. Sveta Klara je stvari vidjela drugačije. Željela je da se njezine sestre oslanjaju na Božju providnost, ljubav i velikodušnost te na rad svojih ruku. A to bi jamčila njezina vizija siromaštva. Nije bilo potrebe za zemljoposjedničkim samostanima i zadužbama; jedino potpuno oslanjanje na Božju ljubav. Ni pojedinačne sestre ni zajednica nisu trebale osigurati budućnost od katastrofe: Imale su Gospodina kao utočište.

Iako je papa Grgur IX. 1216. godine dodijelio „povlasticu siromaštva“, natezanje između svete Klare i crkvenih dužnosnika nastavilo se, dok su drugi pisali i predlagali joj niz životnih pravila koja je ona odbacila. Godine 1247. počela je pisati vlastiti Oblik života, koji je 9. kolovoza 1253., samo dva dana prije smrti, odobrio papa Inocent IV., čime je postala prva žena koja je napisala vlastito pravilo. Pobjedili su na kraju radikalno siromaštvo i njezini stavovi o životu klarisa. Sada je mogla umrijeti u miru.

Franjevačka duhovnost

Ne možemo razumjeti svetu Klaru bez temeljitog poznavanja svetog Franje i obrnuto. Oni su dva pola franjevaštva.

Iako je sv. Klara sebe nazivala „malom biljkom – biljčicom - sv. Franje“, u mnogočemu je bila više moćni hrast dok je snažno, ali ponizno, stajala u službi svojih sestara, braće i Crkve. Uostalom,

oduprla se upornosti mnogih crkvenih dužnosnika - uključujući pet papa - braneći „povlasticu siromaštva“ i svoju viziju života.

Evandeoski/kontemplativni život bio je ono na što ju je Bog pozivao. Kako su svjedočili oni koji su je poznavali, sveta Klara bila je u svojim stavovima usklađena s nadahnućima Duha Svetoga. Do neke mjere, njezin je pristup bio jedinstven, a ipak je bila potpuno franjevačka i u jedinstvu s umom i srcem svetog Franje, možda čak i više od nekih njegovih muških sljedbenika.

Upravo tu upornost i izdržljivost vidimo i u svakodnevnom životu sv. Klare, ispunjenom fizičkim radom, molitvom i služenjem. Dva puta su se njezine sestre našle pod prijetnjom napada pljačkaških horda i vojski, a ona ih je uspjela odvratiti - jednom zazivanjem zaštite Presvetog Oltarskog Sakramenta. Dobro je dokumentirana njezina služba siromašnima i crkvenim ljudima koji su joj se obraćali za duhovno vodstvo.

Tijekom posljednjih desetljeća svog života, dok je bila prikovana za krevet zbog bolesti, nikada nije prestala služiti svojim sestrama i brinuti se za njihove potrebe. I nakon smrti svetog Franje, ostala je oslonac fratrima dok im je pomagala da prebrode teškoće koje su mogle uništiti njihovu zajednicu zbog unutarnjih trzavica.

Ipak, unatoč njezinoj snažnoj volji i upornosti, nitko nikada nije optužio svetu Klaru za ponos ili aroganciju. Naprotiv, svjedočila je u poniznosti i služenju, svjesna siromaštva koje znači odreći se za dobrobit drugoga na temelju Kristova primjera. Jer, poput svetog Franje, Isus je (p)ostao središte njezina života. U pismima sestrama koje su živjele u samostanima izvan Asiza, često je Isusa nazivala svojim zaručnikom.

Klara Asiška: Jednostavan život

Danas, ako bi netko prošao kroz vrata Asiza i spustio se niz umbrijsku dolinu, ubrzo bi došao do San Damjana, mirnog mjesta smještena među drvećem uz vijugavu cestu. Zgrada sada pripada Manjoj braći jer su klarise i poznato Raspelo iz San Damiana nekoliko godina nakon Klarine smrti zbog sigurnosti premješteni u samostan unutar gradskih zidina Asiza, pored bazilike sv. Klare.

Ali siromašni, jednostavni dom svete Klare i te prve zajednice sestara još uvijek je vidljiv sa svojom rustikalnom kapelom, jednostavnim korom, običnom blagovaonicom i grubom spavaonicom. Kad čovjek to vidi, dobiva se donekle uvid u oskudni i surovi život kojim su sestre ondje živjele. Ali prema njihovim spisima, bio je to život radosti i mira, ispunjen ljubavlju Božjom i ljubavlju jednih prema drugima.

Sвета Klara imala je pravo. Sve što nam treba jest Bog i samo Bog!